

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту
ННЦГО
кафедра іноземних мов

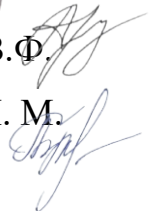
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
освітнього рівня «магістр» на тему
«Образ замку у художньому світі англійського романтизму»

Виконала: студентка групи 121-ППТГ-Д24
спеціальності 035 Філологія освітньої
програми «Професійний переклад в
транспортній галузі»

Дараган Аліна Віталіївна

Керівник: к.ф.н., доцент Антонова В.Ф.

Рецензент: к.ф.н., доцент Близнюк Л. М.

Український державний університет залізничного транспорту
ННЦГО
Кафедра іноземних мов
Другий (магістерський) освітній рівень
Спеціальність 035 Філологія
Освітня програма: Професійний переклад у транспортній галузі

Затверджено на засіданні кафедри іноземних мов

Протокол № 10 від 22.05.2025 р.

Завідувач кафедри

Нешко С.І.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Дараган Аліни Віталіївни

Тема роботи: *«Образ замку у художньому світі англійського романтизму»*

Керівник роботи: *Антонова В.Ф., к.ф.н., доцент*

Строк подання студентом роботи: *12 січня 2026 року*

Дата видачі завдання: *22 травня 2025 року*

АНОТАЦІЯ

Дараган А.В. Образ замку у світі англійського романтизму.

Кваліфікаційна робота освітнього рівня «магістр». Спеціальність – 035 Філологія, спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) перша – англійська. Харків, 2026.

У роботі розглянуто образ замку як один із ключових просторових та символічних складових поетики англійського романтизму. Особливу увагу приділено аналізу творів обраних англійських авторів-романтиків, у яких замок виконує різні функції – від історико-національного символу до втілення ізоляції й ескейпізму. Порівняльний аналіз прикладів художніх творів демонструє багатофункціональність та різноманітність проявів цього образу в межах одного напрямку.

Ключові слова: замок, художній образ, англійський романтизм, функція замку, Вальтер Скотт, Семюел Колрідж, Роберт Сауті.

ABSTRACT

Darahan A.V. The image of the castle in the world of English Romanticism. Qualification work of the education level «Master». Specialty 035 Philology, Specialization – 035.041 Germanic languages and literature (translation included), first language – English. Kharkiv, 2026.

The paper considers the image of the castle as one of the key spatial and symbolic components of English Romanticism. Special attention is given to the analysis of selected works by English Romantic authors, in which the castle performs various functions – from a historical and national symbol to the embodiment of isolation and escapism. A comparative analysis of literary examples demonstrates the multifunctionality and diversity of manifestations of this image within a single genre.

Keywords: castle, literary image, English Romanticism, function of the castle. Walter Scott, Samuel Coleridge, Robert Southey.

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ 1. ОБРАЗ ЯК ЦЕНТРАЛЬНА КАТЕГОРІЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ 6

1.1 Ошибка! Закладка не определена.

1.2 Ошибка! Закладка не определена.

1.3. Естетика образу у творах англійських романтиків 18

Висновки до розділу 1 22

РОЗДІЛ 2. ОБРАЗ ЗАМКУ: АРХЕТИП ТА АВТОРСЬКІ ІНТЕРПРИТАЦІЇ 23

2.1 Традиційне значення архетипу замку в літературі передромантизму 23

2.2 Образ замку у творах Вальтера Скотта 25

2.3 Символізм образу замку у Семюела Колріджа 37

2.4 Образ замку у поетичному світі творів Роберта Сауті 42

Висновки до розділу 2 45

ВИСНОВКИ 47

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 49

ВСТУП

Художній образ є однією з важливих категорій у літературі. Актуальність обраної теми зумовлена недостатнім її розглядом у вітчизняному літературознавстві. Попри значну увагу до романтизму загалом, замок як просторова та естетично-психологічна складова, доволі часто залишається на периферії наукового інтересу, і рівень його вивчення не є достатньо глибоким і змістовним. Образ замку посідає важливе місце в англійському романтизмі, оскільки відображає аспекти романтичного світовідчуття, історичну пам'ять та філософію доби. Отже, розгляд образу замку сприяє кращому розумінню художнього світу згаданої епохи.

У вітчизняному літературознавстві його дослідженням у літературі займалася відносно невелика кількість дослідників: І. Братусь, О. Ковальчук і Г. Кузьменко у своїй роботі «Код влади в романі Франца Кафки «Замок» розглядають замок, що стає символом влади. Д. Дюрба торкається замку як важливого хронотопу в романі «Доктор Сакс» американського письменника Дж. Керуака. Лазаренко Д. М. при вивченні замку Ельсінор у романі «Гертруда і Клавдій» підходить до образу у культурно-символічному контексті (поєднання першоджерела Шекспіра і психологічної інтерпретації простору). Інший представник – Франсіско Санчес-Вердехо Перес у своєму есе виклав символізм різних образів, зокрема замку, в готичній традиції. Однак образ замку у творах Вальтера Скотта й Семюела Колріджа не був предметом дослідження українського літературознавства.

Метою дослідження є визначення ролі й функції образу замку у літературному середовищі англійського романтизму.

Об'єктом було ознайомлення з художнім світом англійського романтизму та його представниками.

Предметом став образ замку та його функції в розглянутих творах.

Для досягнення поставленої мети було встановлено ряд наступних завдань:

1. З'ясувати класифікацію художніх образів.
2. Охарактеризувати роль замку в літературі.
3. Дослідити функції замку в конкретних роботах англійських романтиків.
4. Порівняти використання образу замку у творах різних англійських авторів.
5. Узагальнити значення образу замку в романтичній літературі письменників Англії.

В цьому дослідженні були використані наступні **методи**:

- систематизаційний метод – для класифікації образу, з метою визначення його функції в сюжеті;

- літературно-критичний аналіз – для глибшого розуміння та інтерпретації обраних творів;
- порівняльний метод – для зіставлення різних особливостей образу замку в англійському романтизмі.

Матеріалом для дослідження були тексти творів Вальтера Скотта «Замок Кедьо», «Іванів вечір», «Діва озера»; Семюела Колріджа «Кубла хан», «Крістабель»; Роберта Сауті «Талаба-руйнівник».

Наукова новизна полягає в дослідженні цілісного образу замку з особливостями історико-літературного процесу доби романтизму та наповненні цього образу індивідуально-авторськими рисами.

Практичне значення подана праця має для подальшого вивчення просторової символіки англійського романтизму, а також в курсах літературознавства.

Апробацію результатів наукової роботи здійснено шляхом підготовки та публікації наступних тез:

Дараган А. В. Образ замку у картині світу англійських романтиків. Тези 85-ї студентської наук.-техн. конф., м. Харків 10 – 11 груд. 2025 р. Харків: 2025. С. 735.

Дараган А. В., Березний, В. М. Людина і штучний інтелект: виклики сьогодення. Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XII міжнар. наук.-практ. конф, м. Харків, 25 жовт. 2024 р. Харків: 2024. С. 22-23.

Дараган А. В., Назаренко І. Л. Особливості перекладу економічних текстів. Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XI міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 26-27 жовт. 2023р. Харків: 2023. С. 34.

Дараган А.В., Толстов І. В. Соціально-філософські ідеї конституції Пилипа Орлика. Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали X міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 27–28 жовт. 2022 р. Харків: 2022. С. 89-91.

Структура та основний зміст роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку джерел. Перший розділ уточнює поняття «образу» в літературознавстві, подає його класифікацію та типи, характерні для європейського й англійського романтизму. Другий зосереджений на замку як літературному архетипі, пов'язаному з ідеями минулого, пам'яті, влади тощо. Загальний обсяг роботи – 55 сторінок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонова В. Ф. Історія зарубіжної літератури : конспект лекцій. Частина 1. Харків: УкрДУЗТ, 2020. 35 с.
2. Антонова В. Ф., Нешко С. І. Рецепція традицій легенди у творчості Р. Сауті. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2021. Т. 2, №. 51. С. 4–7. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.51-2.1>.
3. Антонова В. Ф., Нешко С. І. Східні мотиви у творах Р. Сауті. *VI Конгрес сходовознавців*. 2022. С. 191–192. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-288-6-49>.
4. Білоус П. Вступ до літературознавства. Київ : Акад., 2011. 336 с.
5. Братусь І., Ковальчук О., Кузьменко Г. Код влади в романі Франца Кафки «Замок». *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2024. № 37. С. 292–298. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.15.03.2024.044>.
6. Василишин І. Сакральні виміри в художньо-філософському поетичному світі Михайла Ситника. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2017. No. 36. URL: <https://doi.org/10.18372/2520-6818.36.12245>.
7. Дюрба Д. В. Хронотоп замку в романі Дж. Керуака «Доктор Сакс». *Вісник харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2018. № 79. С. 35–38.
8. Еліаде М. Священне і мирське; Міфи, сновидіння і містерії; Мефістофель і андрогін; Окультизм, ворожбитство та культурні уподобання. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2001. 591 с.
9. Етапи розвитку романтизму. *Електронна бібліотека онлайн MegaLib.com.ua*. URL: http://megalib.com.ua/content/6385_3_Etapi_rozvitky_romantizmy.html (дата звернення: 01.11.2025).

10. Заоборна М. С. Дихотомія "смісл – текст" в екстраполяції на мотив як лінгвістичну текстову категорію. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2019. № 70. С. 154–167.
11. Корнільєва Л. М. Дискурси влади в поетичній творчості Роберта Сауті: дисертація. Харків-Київ, 2020. 433 с.
12. Лазаренко Д. Образ замка ельсінор в романі Дж. Апдайка "Тертруда і Клавдій". *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2010. № XIII. С. 47–55.
13. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / ред. А. Волков. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
14. Літературознавчий словник-довідник / ред.: Р. Гром'як, Ю. Ковалів, В. Теремко. 2-ге вид. Київ : Акад., 2007. 751 с.
15. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: підручник. Тернопіль : Богдан, 2001. 416 с.
16. Пітерська О. Художній образ у сучасному науковому дискурсі. *Філологічні науки*. Полтава, 2020. № 32. Р. 49–53. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2490.2020.32.202450>.
17. Серебрянська І. Динаміка терміна ОБРАЗ: від Олександра Потебні до сучасних лінгвістичних інтерпретацій. *Лінгвістичні студії*. 2022. № 43. С. 110–120. DOI: <https://doi.org/10.31558/1815-3070.2022.43.10>.
18. Ткаченко А. В. Художній образ як ключове поняття в естетичному вихованні. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал*. 2016. № 12. С. 63–68.
19. Удяк Г. Художній образ як центральний компонент структури літературного твору. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2014. № 19. С. 147–152.
20. Ференц Н. С., Чижмар О. М. Основи літературознавства. Підручник. Київ. 2011. 432 с.
21. Художній образ у творчому процесі. *Освіта.UA*. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/11001> (дата звернення: 30.10.2025).

22. Щербань О. О. Символічна функція художнього образу. *Вісник національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Філософія. психологія. педагогіка*. 2010. № 2. С. 65–69.
23. A handbook to English romanticism / ed. by J. Raimond, J. R. Watson. London: Penguin Books, 1992. 326 p.
24. Allegory. *EBSCO*. URL: <https://www.ebsco.com/research-starters/literature-and-writing/allegory> (date of access: 31.10.2025).
25. Beer J. B. Samuel Taylor Coleridge | famous works, poems, cause of death, books, kubla khan, & facts | britannica. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/biography/Samuel-Taylor-Coleridge> (date of access: 02.11.2025).
26. Bisson S. How Walter Scott Wrote the Scottish National Landscape. A Study of the Sublime and the Picturesque in Three Jacobite Novels. *Environmental and ecological readings*. 2015. P. 93–111. URL: <https://doi.org/10.4000/books.pufc.9098> (date of access: 14.11.2025).
27. Bracken H. The Castle of Otranto. *Encyclopedia Britannica*. URL: <http://www.britannica.com/topic/The-Castle-of-Otranto> (date of access: 18.11.2025).
28. Castles in Stirling. *ScotClans*. URL: <https://www.scotclans.com/pages/castles-in-stirling> (date of access: 26.11.2025).
29. Christabel; Kubla Khan; The Pains of Sleep (1816)/Kubla Khan - Wikisource, the free online library. *Wikisource, the free library*. URL: [https://en.wikisource.org/wiki/Christabel;_Kubla_Khan;_The_Pains_of_Sleep_\(1816\)/Kubla_Khan](https://en.wikisource.org/wiki/Christabel;_Kubla_Khan;_The_Pains_of_Sleep_(1816)/Kubla_Khan) (date of access: 04.12.2025).
30. Contributors to Wikimedia projects. Dictionary of National Biography, 1885-1900/Hamilton, James (fl.1566-1580) - Wikisource, the free online library. *Wikisource, the free library*.

URL: [https://en.wikisource.org/wiki/Dictionary_of_National_Biography,_1885-1900/Hamilton,_James_\(fl.1566-1580\)](https://en.wikisource.org/wiki/Dictionary_of_National_Biography,_1885-1900/Hamilton,_James_(fl.1566-1580)) (date of access: 19.11.2025).

31. Contributors to Wikimedia projects. Smailholm Tower - Wikipedia. *Wikipedia, the free encyclopedia*.

URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Smailholm_Tower#Sir_Walter_Scott (date of access: 22.11.2025).

32. Exploring Arthurian Legend. *NEH-Edsitement*.

URL: <https://edsitement.neh.gov/lesson-plans/exploring-arthurian-legend> (date of access: 17.11.2025).

33. Fosso K., Oerlemans O. Romanticism and the materiality of nature. *Studies in romanticism*. 2005. Vol. 44, no. 3. P. 451.

URL: <https://doi.org/10.2307/25602011> (date of access: 10.11.2025).

34. Historical context in Kubla Khan - Owl Eyes. *Read, Annotate, Collaborate - Owl Eyes*.

URL: <https://www.owleyes.org/text/kubla-khan/analysis/historical-context> (date of access: 04.12.2025).

35. Hogle J. E. Cambridge companion to gothic fiction. Cambridge University Press, 2006.

36. Holmes R. Coleridge: early visions. New York: Viking, 1990. 409 p.

37. Jahangeer F. Gullivers as an allegory. *Scribd*.

URL: <https://www.scribd.com/document/624891203/gullivers-as-an-allegory> (date of access: 31.10.2025).

38. Johnson E. Sir Walter Scott: the great unknown. London: Hamilton, 1970.

39. Kick R. The graphic canon, volume 2: from Kubla Khan to the Bronte sisters to the Picture of Dorian Gray. New York: Seven Stories Press, 2012. 499 p.

40. Kuiper K. Mary Wollstonecraft Shelley | biography, books, frankenstein, parents, & facts britannica. *Encyclopedia Britannica*.

URL: <https://www.britannica.com/biography/Mary-Wollstonecraft-Shelley> (date of access: 02.11.2025).

41. Literature of the romantic period: a bibliographical guide / ed. by O. M. 1953-.
Oxford: Clarendon Press, 1998. 410 p.
42. Lombard J. C. A Pangalactic Gargle Blaster of Lilliputian Proportions: a Comparative Analysis of Jonathan Swift's Gulliver's Travels and Douglas Adams's The Hitchhiker's Guide to the Galaxy: dissertation. 2017.
URL: <http://hdl.handle.net/2263/62647> (date of access: 03.11.2025).
43. Piper H. W. The singing of Mount Abora. London : Penguin Books, 1987. 298 p.
44. Plot Summary of the Prose Lancelot and Vulgate Cycle - The Interlace Structure of the Third Part of the Prose Lancelot. *Cambridge Core*.
URL: <https://www.cambridge.org/core/books/abs/interlace-structure-of-the-third-part-of-the-prose-lancelot/plot-summary-of-the-prose-lancelot-and-vulgate-cycle/0E2ED7AFF456ECF9D3553307BFD9601A> (date of access: 17.11.2025).
45. Robert Southey. *The Poetry Foundation*.
URL: <http://www.poetryfoundation.org/poets/robert-southey> (date of access: 09.12.2025).
46. Romantic literature | books, characteristics, examples, time period, authors, & facts | britannica / J. R. Krzyzanowski et al. *Encyclopedia Britannica*.
URL: <https://www.britannica.com/art/Romantic-literature> (date of access: 01.11.2025).
47. Sánchez-Verdejo Pérez F. J. Essay: It [the castle] is old and has many memories. Transgression and cultural, literary idiosyncrasy of space in gothic tradition - Revista Thelos. *Revista Thelos - UTEM*. URL: <https://thelos.utem.cl/articulos/essay-it-the-castle-is-old-and-has-many-memories-transgression-and-cultural-literary-idiosyncrasy-of-space-in-gothic-tradition> (date of access: 29.10.2025).
48. Sir Walter Scott and his historical influences | National Library of Scotland. *National Library of Scotland*. URL: <https://www.nls.uk/collections/stories/literature-and-poetry/sir-walter-scott-and-his-historical-influences> (date of access: 02.11.2025).

49. Sir Walter Scott | biography & facts | britannica. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/biography/Walter-Scott> (date of access: 02.11.2025).
50. Smith A. The Gothic sublime: a study of the changing function of sublimity in representations of subjectivity in nineteenth-century fantasy fiction: thesis. 1994. URL: <http://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.240896> (date of access: 15.12.2025).
51. St John's magical eve | Latin Mass Society. *Latin Mass Society | For the promotion of the Traditional Roman Rite*. URL: <https://lms.org.uk/massofagesarticle/st-johns-magical-eve> (date of access: 22.11.2025).
52. Symbolism. *Welcome to Del Mar College*. URL: <https://www.delmar.edu/offices/swc/elements-of-literature/symbolism.html> (date of access: 31.10.2025).
53. The romantics. *British Library*. URL: <https://www.britishlibrary.cn/en/articles/the-romantics> (date of access: 02.11.2025).
54. Victorian seasonal spirits: the lore of Hallowe'en, Christmas, and St. John's Eve – llewellyn unbound. *Since 1901 | Body, Mind & Spirit | Llewellyn Worldwide, Ltd*. URL: <https://www.llewellyn.com/blog/2023/09/victorian-seasonal-spirits-the-lore-of-halloween-christmas-and-st-johns-eve/?srsltid=AfmBOopMu0ZDmAiL9pqvGg1PcE9D9xpFa9ZcpengZS-ft3h9vjhyAneY> (date of access: 21.11.2025).
55. Wheatley A. M. The idea of the castle in medieval England: thesis. 2001. URL: <http://etheses.whiterose.ac.uk/9826/> (date of access: 18.11.2025).
56. Wu D. Romanticism: an anthology. Wiley & Sons, Incorporated, John, 2012. 1656 p.
- Джерела ілюстративного матеріалу**
1. Cadyow Castle by Sir Walter Scott. *All Poetry - The world's largest poetry site : All Poetry*. URL: <https://allpoetry.com/Cadyow-Castle> (date of access: 17.11.2025).

2. Poems of Coleridge. *Free eBooks | Project Gutenberg*.
URL: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/8208/pg8208-images.html> (date of access: 17.11.2025).
3. Thalaba the Destroyer. *Free eBooks | Project Gutenberg*.
URL: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/39804/pg39804-images.html> (date of access: 08.12.2025).
4. The Eve of St. John by Sir Walter Scott. *All Poetry - The world's largest poetry site : All Poetry*. URL: <https://allpoetry.com/The-Eve-of-St.-John> (date of access: 17.11.2025).
5. The Lady of the Lake, by Sir Walter Scott, Bart. *Free eBooks | Project Gutenberg*.
URL: https://www.gutenberg.org/files/3011/3011-h/3011-h.htm#link2H_4_0008 (date of access: 02.12.2025).